

DEMOKRACIJA

Leto XI. - Štev. 24

Trst - Gorica, 14. junija 1957

Izhaja vsak petek

Vzroki in posledice

Zopet se vračamo k vprašanju, ki smo ga na tem mestu že nekajkrat obravnavali, vprašanju, ki nam je zelo neljubo, a nas, ko gre za naše rojake, vendar tako boli, da o njem ne moremo in ne smemo molčati. V mislih imamo številne bege iz Jugoslavije, vsak dan nove objave imen, večinoma mladih, zelo mladih ljudi, ki zapuščajo svojo domovino, da bi si kot politični begunci ustvarili možnost boljšega življenja v tujem svetu.

Prav predčerašnjim je radio razširil vest, da so turistični uradi na Hrvaškem za prihodnje mesece ukinili skupinska potovanja, ki so jih imeli v načrtu. Čeprav naj bi bila ta ukinitve samo začasna, je vendar značilna.

Ukrep uradno utemeljujejo z gospodarskimi, posebno valutnimi težavami. Število prošelj za potovanja v tujino, posebno množične in zato cenejše ter širšim krogom dostopne izlete, je tako naraslo, da predstavlja veliko obremenitev za itak že močno pasivno jugoslovansko plačilno bilanco.

Priznati je torej treba, da ta uradni razlog za ukinitve, vsaj v določeni meri, drži. Vendar ne popolnoma. Najbrž pa to sploh ni bil neposredni povod za omejitve ukinitve, omejitve ukinitve napovedanih skupinskih potovanj.

Jugoslavija je k kmalu od preloma s Kominformom dovolila svojim državljanom tako svobodo kretanja, kakor nobena druga komunistična država. Izleti v tujino so postajali vedno priljubljenejši in lažje dosegljivi. A rezultati?

Najprej redki, nato pa vedno številnejši posamezniki se niso več hoteli vrniti domov. Zunaj so ostajali športniki, kulturniki, pa tudi razni gospodarski odposlanci in opolnomočenci gospodarskih podjetij. Nekateri od teh celo s precejšnjimi zneski denarja ali pa vsaj nekorektno pridobljenih provizij. Take gotovo nihče ne more zagovarjati. Toda ti so v skromni manjšini, ki se izgubi v pravi reki ostalih beguncov, ki se dnevno izlivajo v bližnje nekomunistične države, v Italijo, Avstrijo in Nemčijo.

Namesto da bi se ta tok, ta izguba krvi ustavil, je narasel in še narasla. Prav zadnje mesece je dosegel pravi vrh. Dober del udeležencev letošnjih jugoslovanskih kolektivnih potovanj v tujino ni hotel več domov, pa čeprav so vsi vedeli, da je postopek za priznanje položaja političnega begunca neprijeten, dolg in negotov. Vsi vedo, da sosednje države Jugoslaviji še vedno vračajo, torej prisilno repatriirajo celo ljudi, ki so nezakonito prekorčili mejo. Še toliko bolj strogo so te države pri oceni vzlogov bega za tiste, ki so prišli v tujino z rednimi potnimi listi. In tistega, ki je zavrnjen, čaka nato doma siguran zapor.

A jugoslovani vkljub temu tvegajo. Posebno priljubljen je beg v Nemčijo, ker si pač obetajo, da bodo tam, v deželi, ki doživlja velik gospodarski procvet, najlažje našli zaposlitev. Prav tako tudi upajo, da bodo tam, najlažje prišli na razne izseljeniške kvote, ker se pač Nemci sami neradi izseljujejo in jim to tudi ni potrebno. Samo en primer: 40 delavcev neke zagrebške tovarne, ki so bili na študijskem potovanju po Nemčiji, je

zaprosilo nemške oblasti za politično zaščito. Isto je storil šofer njihovega avtobusa, in tovarni so sporočili, naj pošlje kakšnega drugega šoferja po avtobus.

Podobnih primerov je veliko. Ne doгаjajo se samo v Nemčiji, temveč se tako rekoč redno vrstijo tudi v Avstriji, Italiji in Franciji.

Režim je dolgo upal, da se bo odltv, potem ko bodo pobegnili tisti, ki so se za to že odločili, sam od sebe ustavil. Zato je mnogi strogo nadziral meje, bolj širokoprudno je dovoljeval potovanja v tujino. Zda, ko se to pričakovanje ni uresničilo, ko se ostajanja v tujini, kakor tudi nezakonita prekočenja meje in pobeg s čolni čez Jadran vedno bolj množijo, pa je režim posegel po drugih ukrepih. Eden od teh je prav gotovo tudi najnovejša omejitev kolektivnih potovanj v tujino. Zadržega pred sramoto, ne pa samo valutne težave, bi torej bila poglavitni razlog in pravo ozadje te nove avtoristične politike.

In še enkrat se vprašamo: ali je to Jugoslaviji potrebno? Ali ni takšno postopanje oblasti podobno ravnanju trgovca, ki sam noče prodajati kruha, a bi lačnim vkljub temu precovedal, da bi ga hodili kurvovati drugem?

Res je, da si ti pobeži sramota za režim, da boljšo vsakega, ki želi svojim rojakom samo dobro. Med temi smo tudi mi. Toda obenem se zavedamo, da se takšne sramote ne izbriše z navadno prepovedjo, temveč samo tako, da se odpravijo njene vzroke. To bi pa v jugoslovanskem primeru pomenilo dati ljudem več svobode, vzbuditi jim novo upanje, da si bodo s svojo pobudo in po svoji volji lahko izboljšali svoje življenje. Tega pa komunistični režimi ne morejo storiti in vedno novi jugoslovanski begunci so živ oromin vsem, ki morda še verujejo v rdeča nebesa.

Evropski kongres v Rimu

V ponedeljek je v navzočnosti več kot tisoč delegatov začel v Rimu Evropski kongres, in katerega so prišli parlamentarci in druge vplivne osebnosti iz šestih držav Evropske skupnosti za premost in jeklo ter Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje. Namen kongresa je, da bi dal nove pobude in pozitivno delo za uresničitev evropske federalistične zamisli, katere cilj je gospodarsko in politično združena Evropa.

Kongres je pozdravil republiški predsednik Gronchi, ki je izrazil željo, naj bi odgovorni močje delati hitreje na uresničitvi edinstva Evrope v duhu sloge in učinkovitega sodelovanja. Samo združena Evropa bo lahko imela vodilno vlogo na gospodarskem, socialnem in političnem področju. Z združenjem evropskih držav mora evropska demokracija dokazati, da urne reševati temeljne probleme narodov bolje kot drugi režimi, ki širijo svojo ideologijo v svetu. Evropa seveda tega ne more storiti, dokler ne doseže vsaj tolikšne enotnosti, da bo njene

Ponovna otvoritev vladne krize

Zoli podal ostavko: italijanska demokratska in republikanska vlada ne more sloneti na fašističnih in monarhističnih glasovih - Predsednik Gronchi izbira novega mandatarja

Kakor je bilo najavljeno, tako je za senatcem, pretekli petek zvečer, glasovala o zaupnici Zolijevi vladi poslanska skupščina. Pred glasovanjem je predsednik vlade Zoli najavil, da miselnih glasov ne bo upošteval.

Izid glasovanja je bil do zadnjega negotov. Ko so pa objavili rezultate, je bilo razvidno, da je Zoli dobil potrebno večino, pa čeprav samo za en glas. Zanj so glasovali krščanski demokraci in narodni monarhisti, ki so skupno dali 282 glasov, medtem ko je potrebna večina znašala 281 glasov. Poleg tega je za Zoli glasovalo tudi 23 misinovskih poslancev, tako da je vlada pravzaprav dobila 305 glasov. Proti vladi je glasovalo 255 poslancev. To so bili komunisti, socialisti, socialni demokrati, liberalci in republikanci. Ob glasovanju je bilo v dvorani 571 poslancev, glasovanja pa se jih je vzdržalo 11. Tako jih je glasovalo 560, in nadpolovična večina od 560 je 281, kakor smo to že omenili.

Zoli je bil zadovoljen. Za soboto zvečer je napovedal sejo ministrskega sveta, poslanska zbornica bi morala začeti z rednim delom v sredo, senat pa že v torek. Ker je bilo glasovanje ob zelo pozni nočni uri, so se ministri odpravili v neko restavracijo, da prigriznejo proslavijo prvi večji uspeh svoje vlade.

Medtem ko je prva proslava uspeha v poslanski zbornici še vedno trajala, so pa po telefonu že začeli iskati Zolija, kajti pri številu glasov se je vrnila napaka. Po prvotnem številu, kakor smo se prikazali, je vlada, brez misinovskih glasov, dosegla samo en glas večine, glasovalo pa je 560 poslancev. Za izračunavanje potrebne večine namreč šteje samo

število poslancev, ki so glasovali. Prav zato je bila potrebna večina 281, in to je Zoli dosegel. Prav v tem pa je bila napaka. Ni glasovalo samo 560 poslancev, temveč 562, kar pomeni dva poslancev, ki sta bila zabeležena, da sta se glasovanja vzdržala, sta dejansko glasovala proti vladi. To sta bila en komunistični in en fašistični poslanec, ki je kot edini iz svoje skupine glasoval proti vladi. Ko so s primerjanjem zapisnikov štirih zborničnih tajnikov za štetje glasov (ki so eden komunist, eden demokratičan, dva pa socialisti) ugotovili, da je res tako, se je vledin položaj bistveno spremenil. Pri 562 oddanih glasovih znaša potrebna večina 563, te pa Zoli brez upoštevanja misinskih glasov ni dobil. Manjkal mu je en glas.

Za Zolija je postalo usodno, da niso glasovali zanj tudi Laurovi monarhisti. Z njihovimi glasovi bi pridobil potrebno večino. Ko smo zadnjič govorili o izgledih Zolijeve vlade v poslanski zbornici, smo to omenili. Tako mu pa potem, ko je v poslanski zbornici svedčano izjavil, da pri presoji zaupnice ne bo upošteval misinovskih glasov, ni preostalo drugega, kot da je šel k predsedniku republike, Gronchiju, in mu sporočil, da odstopa. S tem so soglašali tudi njegovi ministri, ki jih je pred svojim korakom sklical na kratko sejo. Zoli je spregel to odločitev v ponedeljek zvečer, potem ko je predsedniški urad poslanske zbornice dopoldne ugotovil dokončen in pravilen izid glasovanja o zaupnici.

Precej redko je, da se v parlamentarnem poslovanju v tako važnih trenutkih zgodijo tako neljube in nepričakovane pomote. V tem primeru pa je treba upo-

števati, da je bilo glasovanje pozno zvečer, po dolgi in utrudilni debati. Vsem je žal, da se je to pripetilo prav Zoliju, ki je resen in načeljen človek, kakor je to pokazal tudi z zaključkom, ki ga je izvajal iz izida glasovanja. Vkljub vsemu pa je treba le reči, da je boljše tako. Če je že bilo težko sprejeti dejstvo, da bi republikanski Italiji vladali ministri, ki bi bili odvisni od monarhističnih glasov, bi bilo neravnost nemogoče in kričeče nasprotje, da bi demokratska Italija, komaj 12 let po osvoboditvi in štirinajst let po padcu fašizma imela vlado, ki bi se opirala na fašistične glasove.

Predsednik republike, Gronchi, ki je takoj v torek proti večeru začel posvete za rešitev vladne krize, je najprej sprejel predsednika senata, Merzagora, nato predsednika poslanske zbornice, Leoneja, za njim pa nekdanjega predsednika ustavodajne skupščine, Saragata. Za tremiti načelniki predstavniških teles so prišli na vrsto voditelji posameznih parlamentarnih skupin, ki jih je predsednik sprejel po abecednem vrstnem redu njihovih osebnih priljkov. Sprejemanje je bilo ločeno in ne v parih, kakor zadnjič, to se pravi, da so senatorji in poslanci govorili s predsednikom vsak posebej. Zadnji so prišli na vrsto prejšnji predsedniki republike. S tem je število avdienc naraslo na 27, toda od torka zvečer do četrka so bile vse opravljene. Bivši predsedniki republike so bili sprejeti zadnji, ker se domneva, da imajo poseben velike politične izkušnje in je zato prav, da predsednik lahko pretrese z njimi vse morebitne vtise, ki jih je dobil v razgovorih s strankarskimi političnimi prvaki.

Predsednik senata, Merzagora, je sicer po avdienci pripomnil, da je že prvič dejal, da je sedanja vladna kriza težka in da ne bo tako hitro rešena. Vkljub temu pa se splošno pričakuje, da bo v trenutku, ko izide ta številka »Demokracije«, že znano ime moža, kateremu bo Gronchi poveril nalogo, da poskuša sestaviti vlado. Takrat bo tudi obenem že znana smer, v kateri bodo iskali rešitev. Trenutno so namreč odprte tri možnosti: ali ponovna odzivet vlade demokratske sredine ali ponovitev eksperimentalne enostrankarske vlade, toda z odločnim odklonom od desnice, ali pa začasna vlada za opravljanje tekočih poslov in čimprejšnji razpis volitev, ki naj bi bile že to jesen.

Zanimivo je, da so socialisti in komunisti proti predčasni razpisu volitev. Nenni je celo izrekel dejal, da je pripravljen podpreti tudi enostrankarsko vlado, ko bi le imela tako socialen program, kot ga je imela Zolijeva, in ko bi odločno zavrnila desničarje. Vodstvo krščansko-demokratske stranke je na svoji torkovi seji zopet pozvalo sredinske demokratske stranke k obnovitvi demokratske solidarnosti in skupne vlade. Saragat sam, ki je pravzaprav sprožil vso to vladno krizo, pa je za vlado, ki bi opravljala tekoče posle in razpisala predčasne volitve. Toda proti temu se je izrazila večina poslancev socialno-demokratske stranke, ki so za odzivet vlade demokratske sredine in proti predčasnim volitvam. Vkljub temu pa lahko rečemo, da je malo upanja, da bi zopet odzivilo glasovanje vseh štirih sredinskih demokratskih strank v skupni vladi. Sam Zoli je svetoval Fanfaniju, naj se zavzame za ustanovitev enostrankarske, torej samo demokratske vlade, ki bi imela izrazito socialni program, ki bi zavrnila vse ponudbe desnice in po potrebi šla tudi na predčasne volitve, in to s precejšnjo verjetnostjo zmage. Liberalci so naloženo za enostrankarsko vlado, ki bi pa pustila ob strani vprašanja o kmetijskih pogodbah in delniških avtomatih. Republikanci pa bodo najbrž ostali pri zahtevi po poslovlji vladi, ki bi spravila skozi parlament tudi pogodbi o Skupnem tržišču in Evratomu.

Kakšen zaključek bo iz vsega tega po- tegnili predsednik Gronchi in kako bo uspejo sestaviti novo vlado, se bo še videlo.

V Aziji epidemija influence

Na Daljnem vzhodu razširja huda epidemija influence. Samo v mestu Manila na Filipinih je zahvela že 884 smrtnih žrtev. V Tokiu so morali zapreti na tisoč šol, da bi zavirali naglo se širče okuženje. V indijskem mestu Kalkuti so imeli že 44 smrtnih primerov, v glavnem mestu Slamu, v Bangkoku, pa 11. Neke ameriška ladja, ki je preteklo nedeljo dospela iz Manile v San Francisco, je imela na krovu več potnikov in članov posadke, ki so zboleli za to influenco. Ameriške oblasti so spravile ladjo v karanteno.

V Evropi pripravljajo potrebne ukrepe za primer, da bi se influenza prenesla tudi na naš kontinent. Ze pred dobrim tednom je tudi v Anglijo prispela ladja, katere potniki in člani posadke so oboleli na tej influenci. Nihče pa ni umrl.

Austrijska mornarica in Trst

V mirovni pogodbi z Italijo, ki je do- ločala ustanovitev Svobodnega tržaškega ozemlja, je bilo rečeno, da bo Trst vodil register in da bo matična luka za trgovske mornarice raznih srednjeevropskih držav, ki nimajo lastnega dostopa na morje. Med temi je bila omenjena tudi Avstrija. Svobodno tržaško ozemlje pa ni bilo nikdar uresničeno in ista usoda je doletela to doletelo. Pa tudi same za- ledne države niso kazale posebne volje, da bi svoje pomorske načrte opirale na Trst.

Vkljub temu pa omenjena možnost Avstrijem ni dala miru. Posebno po sklenitvi državne pogodbe, s katero so dobili priznanje nevtralnosti in samostojnosti, so s se večjim zanimanjem začeli razmišljati, kakšne koristi bi lahko imeli od lastne trgovske mornarice. Pri tem ji je bila za primer tudi Švica, ki se je v minulih svetovnih vojni z uspehom vraj minimalno oskrbovala z ladjami, ki so plule pod njeno zastavo. Vstili so se začeli predlogi in končno je zdaj s tem tako daleč, da je že pripravljen načrt za poseben zakon, ki naj bi omogočil, da se zamisel avstrijske trgovske mornarice uresniči.

Kakor pišejo, ta avstrijski zakon, vsaj v sedanjem osnutku, ne določa, kje morajo biti ladje registrirane. O tem naj bi odločale prizadele družbe same. Vendar je treba upoštevati, da so Avstriji precej navezani na Trst. Naše pristanišče jim je najbližje, poleg tega pa jih sveče v Trst tudi sreci. Tako jim je še ne- davno očital neki hamburški gospodar- ski list. Zato lahko pričakujemo, da bo ob primernem zanimanju tržaških pri- staniških oblasti Trst ostal ne samo glav- no avstrijsko prekomorsko izvozno pri- stanišče, ampak bo poleg tega še matič-

no pristanišče za večino ladij nove av- strijske trgovske mornarice. Seveda bo Trst moral paziti, da bi s pretiranimi bi- rokratskimi predpisi in morebitnimi da- jatvami te izredne prilikošnosti sam ne zaigral.

Avstriji se bodo najbrž odločili tako- le: ladje, ki bodo plule čez Atlantik in ob Zahodni Evropi, bodo imele svoje matično pristanišče v enem izmed sever- noevropskih obalnih mest, vse ladje, ki bi plule ob Afriki, po Sredozemlju, proti Aziji in Avstraliji, in teh bi bilo največ, pa bi imele svoje izhodišče in matično pristanišče v Trstu. Po sedanjem zakon- skem osnutku, ki ga je avstrijsko pro- metno ministrstvo že predložilo parla- mentu, bi moralo vsaj 75 odstotkov glav- nice pomorskih družb, ki bi hotele velja- ti za avstrijske, moralo pripadati avstrij- skim državljanom, ostalih 25 odstotkov pa bi lahko pripadalo tujcem. Prav za to možnost se že zanimajo mnogi tržaški po- morci in ladijski lastniki, ki bi s svojimi ladjami, kapitali, pa tudi osebnim delom in izkušnjami radi sodelovali v avstrij- ski trgovski mornarici.

Obetajoča za Trst (manj za rafinerije ob Miškem zalivu) je novica, da se Av- striji živahno zanimajo za zgraditev ve- likega cevovoda, ki bi direktno vezal Trst z okolico Dunaja, kjer bo zgrajena naj- večja srednjeevropska rafinerija nafte. Cevovod bi bil dolg 600 km ter bi se z morebitnimi priključki nadaljeval na Ba- vansko in v Češkoslovaško. Po njem bi Avstrija uvažala vso potrebno nafto. V isti namen bi ga deloma izkoriščala tudi Zahodna Nemčija (za svoje južne prede- le, predvsem Bavarsko) in Češkoslova- ška. Če se ta zamisel uresniči, potem se to promet nafta skozi Trst zelo poveča.

no gledanje na glavne svetovne proble- me enotno. Gronchi je nato pozval na- vozce parlamentarne, naj pri delu za z- edinjeno Evropo puste ob strani vsako državno in nacionalno sebičnost, ki bi lahko imela za posledico cepljenja in sprožila nasprotja. Končno je Gronchi poudaril, da sleherni zakasnitev v zdi- njevanju Evrope neposredno ograža te- melje naše omike.

Evropski kongres je predčerašnjim zaključil svoje zasedanje. Sprejel je re- solucijo, v kateri izreka svojo vero v u- resničenje Združene Evrope, ki je pogoj za blaginjo evropskih narodov in uspešno obrambo njihove civilizacije. Resolucija tudi zahteva čimprejšnjo odobritev po- godbe o Skupnem tržišču in Evratomu. Evropski kongres bo tudi nadaljeval svo- ja prizadevanja za ustanovitev evropske zakonodajne skupščine, ki naj bi ne bila sestavljena iz delegacij posameznih pa- rlamentov, temveč iz neposredno izvolje- nih poslancev. Prav tako naj bi Evropa tudi dobila svojo skupno izvršno oblast. Evropski narodi, ki imajo sedaj na ma- rsiškero mednarodno vprašanje različne poglede, naj bi v skupnem interesu vzpo- redili svojo zunanjo politiko in obrambo skupnih koristi. Resolucija poudarja po- vezanost Evrope in Afrike. Izreka željo, naj bi obe deželi združili svojo usodo v duhu popolne enakosti, kar bi obema ce- linama zagotovilo hiter napredek in de- jansko neodvisnost.

Nova francoska vlada

Medtem ko se je italijanska vladna kriza znova odprla, je Francija, vsaj za- enkrat, dobila novo vlado. Sestavil jo je francoski radikalni prvak Bourges - Maunoury, ki je bil v prejšnji Molletovi vla- di obrambni minister. K njegovemu us- pehu so nedvomno pripomogli tudi do- godki v Alžiru, kjer se je borba zaostri- la in zavzela take oblike, da je treba nuj- no kaj ukreniti. Brez vlade bi se Fran- cija položaj vedno bolj izmikal iz rok.

Bourges - Maunoury je sestavil manj- šinsko vlado, ki računa v poslanski zbor- nici z gotovostjo samo na eno tretjino poslancev. Zaradi nasprotovanja social- stov je namreč Bourges - Maunoury mo- ral sestaviti novo vlado brez sodelovanja zmernih desničarskih skupin, za katere pa upa, da ga bodo vkljub temu podpi- rale. Večina resorsov je v novi vladi o- hranili dosednji ministri.

Arabska obračunavanja

Kdor bi še pred nekaj meseci dejal, da bodo arabske države začele izganjati Naserjeve diplomate, bi veljal za sanja- ča. Takšen je bil Naserjev vpliv v arab- skem svetu, toliko je zalega njegova be- seda, posebno ko je bila namenjena ne- mirnim, tako hitro vneljivim množicam, kot so arabske.

Od tedaj pa se je zgodilo že marsikaj. Večina arabskih držav je sprejela Eisen- howerjevo doktrino, ostale, z izjemo Si-rije in Egipta, pa so ji vsaj naklonjene.

V Jordaniji je spodletel puč Naserju na- klonjenih politikov in častnikov. Seve- da se je bilo težko pomiriti s temi pora- zi in kar verjetno je, da so naserjevci v zadnjem trenutku skušali na eden ali drug način rešiti, kar bi se rešiti dalo. Pri tem niso izbrali sredstev. Najprej se je pojavila vest o zaroti v Saudovi Ara- biji, zdaj pa so prišli na sled podobnim pripravam v Jordaniji.

Oba poskusa sta bila odkrita. V to za- pleteni domačini so bili zaprti, v kolikor je šlo pri tem za tuje, reci egiptovske diplomate, da so domači nezadovoljniji ob podpori egiptovskega vojskega ata- šeeja v Amanu in egiptovskega konzula v Jeruzalemu pripravljali umore raznih jordanskih osebnosti. Zato je pozvala o- ba egiptovska diplomata, naj nemudoma zapustita deželo. Egipt, ki iz razumljivih razlogov tega tolmačenja ne more spre- jeti, je povabil jordanskega veleposlanika, naj zapusti Kairo. A veriga še ni konča- na. Jordan zopet meni, da bi trpel nje- gov prestiž, ko bi si dovolil kaj takega.

Kadar v škripcih

Celo Vzhodna Evropa, ki je po kon- čani vojni doživljala nezasišane groz- ovitosti, se ni imela vladavine, ki bi se tako izključno opirala na teror in ki bi bila tako osamljena in brez kakršnekoli zasloabe med ljudstvom, kakor je to Ka- darjeva strahovlada.

Vsi Kadarjevi napori, da bi reorgani- ziral komunistično partijo, so se zaklju- čili s popolnim neuspehom. Tri četrtine starih komunistov je partiji obrnilo hr- bet. Polikusi, da bi po tovarnah organi- zirali komunistične celice, so propadli. Po mnogih tovarnah in kolhozih so mo- rali Kadarjevi plačanci s krvavimi gla- vami zapustiti obratovališča.

Javno mnenje na Madžarskem je ta- ko nasajeno proti Kadarjevi strahovladi, da so sovjetski svetovalci Kadarju pre- povedali ustanavljanje obojene delav- ske milice. Sovjeti smatrajo namreč, po izkušnjah v lanskem oktobru, da so vsi madžarski delavci znežanešljivi.

V zadnjem času poskusa Kadar s kon- strukcijo nove ljudske fronte. V njej naj bi poleg komunistov sedeli razni poklic- ni politiki, ki ne najdejo drugega za- poslenja in jim je sopotništvo edina mož- nost preživljanja. Te posamezne kreature se grutirajo iz vrst sindikalnih zasuž- karjev in Kadarjevih delavskih svetov.

Zbiranje upokojenih sil je za Kadar- ja zadnja karta. Gospodarsko stanje de- žeje je začlo v popoln kaos. Sam komu- nistični tisk priznava, da primanjkuje v Budimpešti krušna moka. Preskrba s premogom je naravnost katastrofalna. Številne industrije počivajo. Zahod je Kadarju odklonil vsako gospodarsko po- moč. Pripravljen bi bil dobavljati suro- vine le proti takojšnjemu plačilu, ker vlada ne nudi zadostnih jamstev. Komu- nistični gospodarski strokovnjaki odkri- to priznavajo, da kaže tudi Vzhod čeda- lje manj navdušenja za pomoč Madžarski.

VEŠTI z GORIŠKEGA

Dvoličnost nekaterih krogov

Padeč Zolijeve vlade

Slovenci poznamo od nekdaj dvoličnost nekaterih italijanskih krogov v zvezi s jezikovnimi pravic in zaščito narodnih manjšin.

Besno in sovražno raznarodovanje

Ko nas je bilo 600 tisoč Slovencev in Hrvatov pod Italijo, so trdili, žal tudi uradno, da v Italiji manjšinska vprašanja ne obstojajo, ker da živijo v Italiji samo Italijani, ki govorijo osovražno morajo govoriti samo italijanski!

Zaradi iste politike, ki so jo podpirali in izvajali premočni elementi, ki so danes na vodilnih mestih krajevnih ustanov, smo Slovenci in Hrvati prestali veliko gorjo, ko so nam prepovedovali posluževati se lastnega materinje jezika in so nam zatrlji vse naše kulturne ustanove. Predpisovali so nam zloglasne političke opomine (ammonizioni), nas konfirirali po otokih in drugih neprijetnih krajih južne Italije, gonili pred zloglasno Posebno sodišče, ki nas je obsojalo na dolga leta težkega zapora in tudi na smrt.

Pa taborišča slovenskih mučnikov, od Raba do Gonarsa in drugih vzdolž Italije!... Koliko tisoč naših bratov in sestr, nedolžnih žrtv raznarodovalnega fašizma in njegove vojske je v teh taboriščih pomrlo!

Nič čudnega, če se je spričo tolikega gorja narod dvignil v svojo obrambo, saj mu je fašizem prisodil nacionalno smrt, ki je huja od fizične.

Fašizem je zaradi svoje krivičnosti in podivjanosti vojno izgubil in državo upropastil. Zaradi velikega žrtvovanja italijanskih prostovoljcev, ki so se dvignili proti nasilju, so posledice izgube vojne bile manj hude kot sicer.

Obljube jezikovnim manjšinam...

Po vojni se je nova rimska vlada spomnila jezikovnih manjšin in je jela obljubljati spoštovanje njihovih pravic in tako popolno zaščito, da bodo lahko živeli in se razvijali v mejah Italije.

Mirovno pogodbo je rimska vlada podpisala v Parizu 10. februarja 1947 in junija tistega leta je ustavodajna skupščina izglasovala posebno avtonomijo Furlanija-Juljskega Benetija tudi zaradi zaščite slovenske jezikovne manjšine, kolikor je je še ostalo pod Italijo. Poleg tega je ustavodajna skupščina izglasovala in v ustavo vnesla 6. člen, ki daje vladi ukaz, da zaščiti manjšine s posebnimi zakonskimi normami.

Italijanska-jugoslovanska mešana komisija

Toda rimska vlada je do danes zaščitila samo francosko, nemško in v neki meri tudi ledinsko manjšino. Nas Slovence se vlada obnavlja zaščiti in raje posluša glasove šovinistov, večnih sovražnikov Slovencev in mirnega sožitja, kot pa naše utemeljene in na ustavi sloneče zahteve.

Pred kratkim se je sestala v Rimu mešana italijanska in jugoslovanska komisija, ki ima po predpisih londonskega sporazuma nalogo nadzirati uveljavljanje

in spoštovanje jezikovnih pravic Slovencev na Tržaškem in Italijanov v bivši coni B odpravljenega STO.

Toda, medtem ko smo Slovenci in dober del dobromiselnih Italijanov odkritosrčno pozdravili začetek delovanja te komisije, z željo, da prinese nekaj koristnega in plodnega, so se nekateri italijanski krogi oglašali proti tej komisiji in njenemu delovanju. Gre za nacionalistične, Slovence vedno sovražne kroge in za nekatere istrske izseljence, ki so nam vedno bili in ostanejo zagrizeni sovražniki. Tem krogom ne gre toliko za zaščito Italijanov v Jugoslaviji in v coni B, kolikor za nadaljevanje njihovega sovražstva do Slovencev in sploh do vsega, kar je slovenskega. S tem so se ti krogi razgalili in pokazali v pravi luči, ki je luč mržnje in sovražstva, ne pa ljubezni, strpljivosti in miru.

Razgaljeni nasprotniki mirnega sožitja

Toda pravice manjšin in njih uživanje ter spoštovanje so močnejše od vsake mržnje. Zato želimo in upamo, da bosta obe vladi storili vse, da bo delo Mešane komisije tako plodno in koristno, da bodo odnosi dveh sosednjih držav, ob odkritem in širokosrčnem spoštovanju pravic jezikovnih manjšin dobri in vedno tesnejši.

Imenovani nasprotniki krogovi trdijo, da Italijanov v Jugoslaviji in v coni B zdaj ni več, ker da so morali bežati. Da so morali bežati, pa da priča tudi zgovoren dokument, ki je padel v roke italijanskim oblastem.

Ne rečemo, da dokument ni točen.

Vsaj dokler njegove avtentičnosti ne moremo dognati. Trdimo pa, da obstajajo še zgovornejši dokumenti z italijanske strani, ki pričajo o preganjanju Slovencev in Hrvatov ter o njihovem mučenišnem trpljenju od leta 1918 do zloma fašizma.

Ce se Italijani izseljujejo iz Istre, je to posledica ne samo tamkajšnjega enostranskega komunističnega sistema vladanja, ampak tudi italijanske politike same, ki to izseljevanje odkrito podpira. Toliko je res, da so se proti takemu množičnemu izseljevanju postavili glasovi veljavni Italijanov, kot je na primer prof. Diego De Castro.

Tisti krogi pa, ki ne marajo, da bi bili Italijani v Istri zaščiteni, potem ko so njihovi pripadniki morda že prvi sami bežali in drugim pot kazali, nimajo pravice govoriti v imenu tistih, ki so tam ostali in ki si zaščitnega zakona in nadzorovalne komisije gotovo želijo. Seveda v kolikor zaščite še nimajo, kajti nezgodno dejstvo je, da se svojega jezika lahko prosto in nemoteno poslužujejo tudi v javnih uradih. To pa je nam Slovencev v Italiji strogo prepovedano.

Odložena seja občinskega sveta

V sredo 12. t. m. bi se bila morala nadaljevati seja občinskega sveta za nadaljevanje razpravljanje o prostem pasu (zona franca). Toda v ponedeljek je občinski odbor, potem ko je preučil predlog za odložitev razpravljanje in upoštevali vršča se posvetovanja s skupinami občinskih svetovalcev, sklenil sejo odložiti.

„Zona franca“ pred občinskim svetom

Grozi resna nevarnost, da odpravijo prosti pas - Izjave naših zastopnikov

Pretekli petek 7. t. m. se je sestel goriški občinski svet, da bi razpravljala o prostem pasu. Zadevo so sprožili levčarji, ker jim gre za to, da bi v upravljanje prostega pasu imel vpogled tudi občinski svet. To pa za slučaj, da bo zakon, ki prosti pas ustanavlja, podaljšal. Znano je, da so za podaljšanje tega zakona vsi občinski svetovalci in da so poslanci treh strank predložili vsak svoj osnutek zakona za podaljšanje veljavnosti in delovanja prostega pasu.

Vsak od teh osnutkov pa utemeljuje po svoje zahtevo in upravičenost do prostega pasu. Socialdemokrati predlagajo tudi to, da naj se prosti pas razširi do Ločnika.

Toda zadnje čase prihajajo na dan glasovi, ki govorijo proti prostemu pasu. Iz Rima pa celo vesti, da prosti pas ne bo podaljšal.

Ko se je v petek zvečer občinski svet sestel, je župan prečital in stavil v razpravljanje predlog monarhista dr. Pedronija, naj se razprava o prostem pasu odloži na čas po objavi zakona o podaljšanju prostega pasu. Te svoj predlog je svetovalec Pedroni utemeljeval nič kaj jasno, vendar je iz njegovih besed zve-

nela bojazen, da prosta cona ne bo obnovljena. Zato, da bi bilo boljše ne spustiti se v razpravljanje, ki bi z ozirom na morebitno ostrost besed, očitanja i. p. utegnili stvari kot taki škoditi.

Za odložitev razprave so se izjavili tudi misovci in demokrati, komunisti in slovenski svetovalci.

V imenu svoje skupine je dr. Stilič dejal, da krožijo vesti o verjetni ukinitvi prostega pasu. Te glasove da je treba vzeti resno v poštev in jih skrbno preučiti. Ves občinski svet je za nadaljevanje prostega pasu, toda z ozirom na nasprotne glasove mora občinski svet to svojo zahtevo znova potrditi in prikazati osrednjim oblastem porazen položaj, v katerem bi se Gorica znašla, če bi res prišlo do ukinitve prostega pasu. Razprava o prostem pasu da je sicer potrebna, toda z ozirom na njeno važnost, na delikatnost argumenta in na nevarnost neprijetnih izpadov, bi se razprava morala vršiti pri zaprtih vratih. Razprava da je nujna in toliko bolj važna, ker niso v listi kontingentov blaga prostega pasu prav nič upoštewane potrebe kmetovalcev in nekaterih obrtnikov, medtem ko potrebujejo prvi modro galico, žveplo v prahu in umetna gnojila, domači čevljarji pa usnje in podplate. Tem potrebam da je treba ugoditi.

Župan je nadaljevanje te seje prenesel na sredo 12. t. m., češ da se mora zadevo pogovoriti z odborom, ki v stvari ni še zavzel stališča.

Še nekaj šolskih izidov

NA STROKOVNI SOLI V GORICI so izdelali v šolskem letu 1956-57 sledeči dijaki:

I. razred: Ambrosi Aleksander, Berlot Franko, Buzin Miroslav, Cingerli Zoro, Cingerli Zvonko, Devetak Marijan, Dušman Bruno, Frandolič Silvan, Jelen Franko, Kobal Marijan, Koren Ivan, Marega Danilo, Marini Edvard, Zavadlav Ivan, Bregant Zmaga, BRISCO JOŽICA (odličakinja), Ferligoj Reneta, Figelj Lucija, Jakin Alenka, Komanc Miroslava, Kosic Marija, Laurencic Hadrijana, Makuc Sonja, Matezej Rafaela, Pacor Nevenka, Suligoj Tatjana, Vižintin Anica, Vižintin Nadja, Grile Franc, Mervic Mirjan, Ozbot Ivan, Persolja Orland, Sedmak Jakob, Sedmak Valentin, Terpin Alojz, Tomšic Boris, Tretjak Zarko.

II. razred: Branič Ivan, FERLETIC IVAN (odličnjak), Cernic Branišlav, Hoban Uroš, Humar Ivan, Lavrencic Albert, Luitman Boris, Paulin Ivan, Peteani Marjan, Ristič Bruno, Tence Marij, Carrara Silvana, Kumar Lucija, Levpusček Ljubka, Lupin Ivana, Marvlin Berta, Pintar Nadja, SINICCO LUCIJANA (odličnjakinja), Suligoj Sonja.

S popravilnimi izpiti: iz I. A - 9, iz I. B - 4, iz II. A - 12, iz II. B - 3.

Zavrženi: iz I. A - 1 in iz II. A - 1.

Proces zaradi vohunstva

6. junija je v Rimu začela razprava proti Cecchiju, Valentiju in Andreattiniju, ki so obtoženi, da so vohunili v korist Tita in drugih komunističnih držav. Obtožnica jim očita, da so zbirali tajne podatke v vojaške vohunske namene. Andreattini, ki je bil rojen v Pulju, naj bi imel sumljive stike z nekim Fortièom, ki pripada jugoslovanski obveščevalni

Zolijeve vlada, ki je predpretekli teden prejela zaupnico senata, je padla, ker ni prejela zaupnice tudi poslanske zbornice.

Temu je kriv Zoli sam, ki je v poslanski zbornici tik pred glasovanjem dejal, da misovskih glasov ne mara. Če pa mu jih kljub temu dajo, da jih ne bo upošteval. To svoje zadržanje je utemeljil z izjavo, da misovci (kot nasledniki fašistov, op. ur.) stremijo po vladanju ene same stranke, to je po sistemu, ki ga demokracija ne mara in obsoja.

Toda Zoli je bil žrtve morda ne tako političnih, kolikor tudi svojih osebnih nasprotnikov v vrstah demokristjanov, ki so ga s svojim zadržanjem nekako prisilili h gori navedeni opredelitvi šele v poslanski zbornici.

Po glasovanju, ki se je vršilo v petek ponoči, je kazalo, da je Zolijeve vlada prejela en sam glas večine, in Zoli je izjavil, da se s tem zadovoljuje in da ostane na vladi.

Toda naslednjega dne so se tajniki poslanske zbornice oglašali in govorili o pomoti pri štetju glasov zaa vlado, proti njej in tistih, ki so se glasovanja vzdržali. Končno se je res izkazalo, da je vlada prejela v petek en glas manj, kot ji je bil potreben za doseg zaupnice. Predsednik Zoli je tedaj brž sklical sejo ministrskega sveta, ki je sklenil podati ostavko, kar se je tudi takoj zgodilo.

Listi poročajo, da je Zoli izjavil, da odstopi od predsedništva demokristanske stranke in stopi v vrste opozicionalcev. S tem hoče potrditi, da so ga demokristani sami vrgli!

V našem mestu vlada prav tako, kot po notranjosti Italije veliko zanimanje

glede rešitve vladne krize. Od te sestave je namreč odvisna rešitev premočnih političnih in gospodarskih vprašanj, ki mujo čakajo rešitve. Zato so tudi politični krogi v teh dneh stalno na preži.

NA POMOČ

»Klic Triglavu« piše:

»Ko je Kardelj kot Titov zunanji minister po vojni rotnel in grozil anglo-ameriškim »kapitalistom« s popolnim uničenjem in so Titovi piloti uprizorjali hajke na zavezniška letala, ki so vzdrževala zvezo med armadami v Italiji in Avstriji, se Titovi vladni in španski generalom niti sanjalo ni, kako bodo samo nekaj let kasneje zaviseli ravno od pomoči teh »kapitalistov« v svojem odporu proti sovjetskim in satelitskim »socialističnim« grožnjam.

Toda Stalinu so hodile po glavi druge stvari in si ni niti najmanj želel zaleteti v odprt spopad s svojimi medvojnimi zavezniki. V deželi Danski je pričelo smrdeti že med vojno in Kremelj je potreboval časa, da stvari postavi ponovno na svoje mesto. Titovi petelinji so imeli za strica Jožefa, ki je bil že za časa Troškega velik zajec v pogledu svetovne revolucije, prevelik greben. S svojimi neodgovornimi napadi na zahodne kapitaliste so mu mešali štrane in onemogočali mirno izgraditev sovjetskega imperija v Srednji Evropi. Tega Stalin ni mogel dopustiti. Popolna podreditev interesov sovjetske zunanje politike je bila nujno potrebna in brezpogojna. Nerazumevanje titovcev za te potrebe je sprožilo srd Kremlja, ki se je odločil da stopi Titu za vrat in mu zlomi tilnik.

Titova usoda je bila takrat zapečatena, da niso bili zahodni zavezniki britejši od Stalina. Angleško-ameriško-francoska pomoč Titu je rešila ne le Jugoslavijo pred sovjetsko-satelitsko okupacijo, ampak je tudi pripravila pogoje za kasnejši razvoj dogodkov v Srednji Evropi. Titovcem ta pomoč ni bila všeč, čeprav so jo krvavo potrebovali, saj je postavila na glavo ne le njihovo zunanjo, marveč tudi notranjo politiko. Možnost sporazuma s Sovjeti po Stalinovi smrti in Hruščevem obisku v Beogradu ter Titovem v Sovjetski zvezi je odprla nove perspektive za bodočnost Titovega režima. Ko so Amerikanci 15. oktobra lanske leto zaradi tega ustavili nadaljnjo vojaško pomoč Jugoslaviji, je Titov obrambni minister Gošnjak prezirljivo povedal zvezni skupščini, da Jugoslavija te pomoči itak ne potrebuje, ker so se odnosi z Vzhodom pričeli normalizirati.

Toda titovci so se znova zaleteli. Cim je Jugoslavija ponovno postala »neodvisna« od Trojne pomoči, je Kremlj znova pokazal zobe. Stare obtožbe so se pričele ponavljati po vzhodno-komunističnem časopisu in zahteva po podreditvi sovjetski politiki je bila spet in spet podarjena. Titovsko stališče v dobi madžarskih dogodkov je priložilo petroleja temu plamenu protijugoslovanske propagande na Vzhodu. Tito se je umaknil.

Položaj, v katerem so se znašle medtem Titove vojaške sile zaradi obstojnosti napram ameriški vojaški pomoči, je sedaj vse prej kot rožnat. In znova so ti zahodni »kapitalisti« prihiteli Titu na pomoč. 14. maja je ameriško zunanje ministrstvo izjavilo, da bodo Združene države znova pričele pošiljati Titu vojaški material, vključno jet-letala. »Sovjetsko ogrožanje načela nacionalne neodvisnosti v Vzhodni Evropi, ki vodi k ponovnemu nadlegovanju Jugoslavije, terja, da Združene države vztrajajo pri svoji politiki pomoči tistim deželam, ki se žele upreti sovjetskemu pritisku« — pravi izjava. Pomanjkanje ameriškega materiala onemogoča vezbanje jugoslovanskih vojakov, mornarjev in letalcev, a letališča, ki so bila zgrajena z velikimi stroški za jet-letala, leže zanemarjena... Na to izjavo je Titov predstavnik Drašković izjavil, da bo jugoslovanska vlada ameriško ponudbo »aproučila... A da si ne bi Amerikanci kaj domisljali, bo Gošnjak na paviljo gen. Zukova v kratkem obiskal Sovjetsko zvezo!«

POUČNA KNJIGA

V Londonu je založba »Demos« izdala morda najpomembnejše politično delo po vojni, v katerem obravnava Večeslav Vilder, eden izmed vrhunskih prvakov demokratičnih načel v predvojni Jugoslaviji, na prepričljiv in dokumentaren način najtežje vprašanje: Kje so izvirni srbsko-hrvatskega spora; kje leži njihova rešitev?

Knjiga ima naslov »Bika za rogove« in je napisana v srbohrvaščini. V resnici je Večeslav Vilder s svojim delom zagrebil ponorelega bika — hrvaški in srbski nacizem — za roge.

Svoje misli, utemeljene na 50-letnih izkušnjah aktivnega političnega dela, je Vilder oblikoval z zgodovinsko-političnim razvojem Srbov in Hrvatov in jih povezel s preudarki najvidnejših razumnikov svetovne zgodovine. Svojo knjigo je namenil današnji mladini, v prvi vrsti hrvatski in srbski. Delo pa je poučno tudi za slovenske mlajše pokolenje, čeprav je ugledni pisec posvetil Slovence le dve strani.

Knjigo se naroča pri »Demos«, Dunster House, Mark Lane, London, E. C. 2. Priporočamo jo vsem tistim, ki jim je usoda Slovencev pri srcu.

GOSPODARSTVO

NA NJIVI — Zetev pšenice. Kjer ni slana škodovala pšenici, kakor smo že svoječasno omenili, tam bo pridelek pšenice precej obilen, tako vsaj izgleda od prvih ocenitvah. Z žetvijo bomo pričeli raje kak dan prej kakor pozneje, to pa zaradi tega, da se nam ne pšenica pri žetvi izsuje. Prav gotovo bomo utrpeli nekoliko škode, če se ne bomo držali tega pravila. Posebno rada se nam izsuje pšenica golica, manj pa osinka. Pšenica je zrela, ko steblo porumeni, klasje se prične nagibati, zrnje v klasu postane trdo in se rado izlušči.

Ce nameravamo po pšenici sejati čimkvanit ali katero drugo izmed tistih zgodnjih vrst koruze, bomo pšenico takoj odpeljali z njive ter zemljo preorali in pognojili s hlevskim gnojem, če ga imamo na razpolago, ker čimkvanitu zelo služi tako gnojenje. Če pa tega nimamo, bomo rabili kakšno izmed celovitih gnojil, kot n. pr. PKN, in sicer v znesku 50-60 kg na 1.000 kvadrat. metrov površine. Poudarjamo, da vsak dan, ki ga sedaj pridobimo pri setvi, bo veljal v jeseni za teden dni. To zelo ugodno vpliva za zgodnejšo zoričev in nam poleg tega obvaruje pridelek pred zgodnjim slano.

Kdor je pa sejal med pšenico deteljo, je pravilno, da ji potroši po žetvi pšenice 10-12 kg apnenega nitrata ali čilkega solitra na 1.000 kvadrat. metrov površine. To delo bomo pazili, da ga oparavimo, ko je detelja suha, ker bi nam sicer ožgalo liste. Vse to bo služilo k namiceritvi prej šipke detelje.

Preden preidemo k nadaljnjemu, naj omenimo še nekaj glede pšenice. Kot smo prej priporočali žetev pred popolno dozoričtvo, tako sedaj priporočamo mlatenje pšenice zakasnititi za nekoliko časa, to pa zaradi tega, da med tem časom zrno izsrka iz stebila in iz listov še ostale hranilne snovi, se bolje posuši, kar pripomore, da se zrno raje izloči od klasa. Pridobljeno zrnje pospravimo v nalašč pripravljene čiste in zračne shrambe, ga

razširimo, da se postopoma suši. To pospešimo tako, da pšenico parkrat v tednu premešamo. Proti škodljivcem, kot so žitni molj in črni žužek, potrosimo po pšenici 100 gr prahu Geigi 33 na 100 kg žita ali pa isto količino prahu Cerogama in jo zmešamo.

Kdor pa je sejal deteljo med oves — in to je najbolj priporočljivo, če hočemo doseči dobičkonosno deteljišče — pokosimo oves skupno z deteljo, ko prične oves evesti, raje kak dan prej, kakor pozneje. Tako pokoseni še zeleni oves nam da obilno in tečno krmo. Tudi tu, ko odpeljemo krmo, bomo potrosili 10-12 kg apnenega nitrata ali čilkega solitra na 1.000 kvadrat. metrov površine.

Kjer raste sama detelja, je ta že primerne za drugo košnjo. Pazili bomo, da bo ta v popolnem cvetju. Pri sušenju ne smemo je preveč premetavati in tudi ne preveč posušiti, ker bi nam sicer izgubila precej listov, kateri vsebujejo največ hranilnih snovi.

V SADOVNJAKU — Imamo slučaj, ko se pojavijo na breskavih uši istočasno, ko sad je skoro že popolnoma dozorel. V takem primeru ne smemo se posluževati za uničenje uši raznih strupenih sredstev, kot so n. pr. Fostox, Toxifid, Malatol itd., ker bi prav gotovo zastrupili sad sam in onega, ki bi ga nato zaužil. Posluževali se pa bomo drugih sredstev na podlagi DDT, ki so ljudem neškodljivi. To so Gesarol, Citox in razna druga.

Kdor se ni boril proti češnjevi muhi, kakor smo priporočali, bo gotovo sedaj, ko je nastopila vročina, imel črnilo sadje. Da se vsaj nekoliko izognemo utrpeli škodi, bomo češnje pobrali par dni pred popolno dozoričtvo.

NA VRTU — Virzote in kapus napadajo, posebno ob suhem in toplem vremenu, bolne in lečinke raznih metuljev. Uničevali jih bomo z DDT, bodisi v obliki prahu z žveplanim ali pa pomešanega z vodo s škropljenjem.

ELEKTRONSKI MOŽGANI

Ena izmed največjih ameriških kemičnih tovarn proizvaja letno vsaj 30 do 50 novih preparatov, zato je za ravnanje s tovarno postalo pereče vprašanje, kje iztakniti toliko novih nazivov za te preparate. Le malo je manjkalo, da nismo ponoreli, ko smo si belili glave z iskanjem novih imen, je nekemu časnika pripovedoval kemični inženir prav te tovarne. »Kemičnih poimenovanj, ki so predolga in prezamotana, seveda ne moremo uporabljati. Naziv zdravilnega preparata mora biti kratek, jedrnat in take vrste, da si ga je lahko zapomniti. Seveda mora zveneti znanstveno in ne sme delati težav pri izgovorjavi v drugih deželah. Stalno smo pozivali uslužbence tovarne, naj bi sodelovali pri iskanju novih nazivov. Končno pa ni pomagala nobena maža več — naši možgani so bili na tem področju iztisnjeni kot olupek citrone.«

Tako se je vodstvo tovarne obrnilo na znano ameriško ustanovo za pisarniške stroje, ki vzdržuje mogočno baterijo elektronskih možgan in ki so skleroznemu petičniku na razpolago. Zadevo novih nazivov so predložili v preučevanje matematiku Andrewu Schmitzu. Ta je vprašanje prethotil, da bi ga namreč prevedel v jezik zamotanega stroja. Sestavil si je seznam zdravilnih preparatov vseh važnejših indoevropskih jezikov. Našel je, da imajo ti preparati kakih 30 različnih končnic, ki razodevajo, da gre za zdravila. Najprej je želel preizkusiti vse kombinacije črk, ki so mogoče v zvezi z dvema zlogoma. »To zamisel — je dejal Mr. Schmitz — pa sem hitro opustil. Izid je namreč pokazal nič manj kot 213 trilijonov besed.«

Število končnic je zmanjšal na deset, med njimi »ila«, »sila«, »mina«, »phyla«, »mycina«, »ola« itd. Nekaj težjih črk: »qa«, »je« in »xe« je izločil. Prav tako tudi dvojne vokale in druge črke povezave, ki v zdravilstvu niso primerne ali se težko izgovarjajo. Skupno je bil Mr. Schmitz s svojim delom zaposlen 160 ur. Nato so nakrmili elektronske možgane z izdelanimi podatki v obliki preluknjanega traku. V teku dveh ur je stroj izvršil svoje delo in pripravil pravi leksikon 42.000 teoretično mogočih novih nazivov zdravil.

Teoretično je bilo vse v redu. Praktično pa se je pokazale težave. Kljub veliki pazljivosti je v tem besednjaku, ki ima debelost zajetnega romana, vrsta neuporabnih nazivov. Sedaj neuporabne nazive črta. Mnogi nazivi so v angleščini nemogoči, kot n. pr. »Godamycina«. Preparat »Merdesila« bi n. pr. v Franciji naletel na veliko negodovanje. »Blumkola« bi v Nemčiji ne našel kupce. Stroj se ni prav nič sramoval, da proizvaja tudi nedostojne besede.

Številni jezik

Da bi omogočila sporazumevanje in promet med prebivalci najrazličnejših dežel, sta si dva Italijana izmislila številni jezik in tako iznašla metodo, ki je prav teko kratka kot lahko razumljiva. Vse potrebno vsebuje knjižica 40 strani, ki nosi naslov »Code 999«. V resnici vsebuje ključ tega novega številčnega jezika vsega 999 števk.

Kako sta iznajdljiva Italijana prišla na to zamisel? Eden izmed njih, po imenu Boella, je mlad profesor angleščine in francoščine. Drugi, Allioni, je zdravnik. Oba prebivata v Turinu. Precej časa sta se ukvarjala z zamisljivo in o stvari razmišljala. »Stiri leta — pravi Boella — sva se ukvarjala z novo metodo. Hotela sva svetu in zlasti mladini pomagati, da se medsebojno spozna in zabava. Nemci, Belgijci, Slovani, Kitajci i. dr. naj bi se sporazumevali brez jezikovnih težkoč.«

Esperanto, ki ga je iznašel poljski zdravnik Zamenhof leta 1887, je bil prvi korak k splošnemu celju svetovnega sporazumevanja. Oba Italijana to tudi priznavata. Dr. Allioni je celo sam esperantist. Priznava pa, da učenje tega mednarodnega jezika zahteva mnogo truda. Da-

našnji ljudje pa bi se radi naučili svetovnega jezika že v eni sami uri.

Glavno vprašanje je bilo sestava mednarodnega »ključa«, ki naj bi bil tako lahek in slovniško tako preprost, da bi tudi največjemu lenuhu omogočil takojšnje dopisovanje s tujim svetom.

Ko sta se oba prijatelja nekega spomladanskega popoldne sprehajala po turistični okolici, sta si govorila o svojem načrtu. Pri tem sta se zakasnila, zato sta hotela svojo zakasnitev sporočiti svojem telefoničnemu. Pogled na vrtilno ploščo telefonskega aparata s številkami jima je odkril misel, da bi bilo mogoče s številkami rešiti vprašanje mednarodnega sporazumevanja.

Takoj zatem sta pričela razmišljati o uporabi števk za izražanje besed. V začetku sta mislila, da bi lahko izhajala s 100 številkami. Ko pa sta preiskovala zahtevke modernega življenja in skrivnosti raznih jezikov, sta morala nujno sprejeti v svojo metodo znatno večje število števk. Končno sta se sporazumela na številko 999. Na tem številu utemeljen stroj omogoča, da se ljudje pismeno lahko medsebojno sporazumevajo. Iznajditelja sta prejela že iz najrazličnejših krajev sveta dopise, ki potrjujejo uporabnost novega stroja.

Pravila tega številčnega jezika, ki se posrečeno prilaga našim mehaničnim časom, so izredno preprosta. Tako n. pr. tvorimo množino na ta način, da pred edninsko obliko postavimo x. Število 154

pomeni »hišica, x 154 »hišice«. Stavčna znamenja so po vsem svetu ista. Pri številčnem jeziku pa je pika v oklepaju (.), da se loči od pike, ki jo postavljamo pred glagole, ki naj naznačujejo sedanjí čas.

Najbolj navdušeni nad novim številčnim jezikom so seveda ljubavni pari. Med dopisi, ki sta jih iznajditelja prejela, je tudi dopis dekleta, ki med drugim piše: »... izmislili ste si jezik, ki je prav posebno pripraven za ljubee parke. Tako lahko sedaj prejemam ljubavna pisma brez strahu, da jih bo mama prebrala!«

Napredni Dunajčani

Na Dunaju posluje že nekaj dni telefonska prevajalna služba. Ta ima namen, da tujim obiskovalcem omogoča nakupe po dunajskih trgovinah. Če trgovec svojega kupca ne razume, pokliče telefonsko prevajalno družbo in povabi tujega kupca, naj svoje želje sporoči v mikrofoni. Prevajalec prodajalca nato obvesti o kupčevih željah.

Telefonska prevajalna služba na Dunaju ima trenutno na razpolago tolmače za arabščino, angleščino, francoščino, italijanščino, ruščino, švedščino, slovaščino, španščino in madžarščino. Uporaba telefonske prevajalne službe je brezplačna.

Ali ne bi tudi pri nas razmišljevali o koristnosti takih uslug za dvig trgovskih delavnosti in za pospeševanje tujkega prometa?

Knjiga o Titu: Zmagoviti razkolnik

Pred kratkim je izšla v Nemčiji knjiga Ernsta Halperina: Der siegreiche Ketzler. Titos Kampf gegen Stalin. Verlag fuer Politik und Wirtschaft, Koeln-Merlenburg.

Knjiga je zanimiva ne samo za naše rojake, ki jim je usoda domovine stalno pred očmi, pač pa odpira tudi neprizadetu opazovalcu mnoga neznana poglavja političnega in oblastniškega tekmovalstva po izvršenem vdoru komunizma v vzhodne evropske dežele in na Balkan.

Pisatelj že v uvodu ugotavlja, da je nenavadna pot Titove Jugoslavije v okviru »socialistične družine narodov« pospešila resno krizo v svetovnem boljševizmu na dveh frontah: na sovjetsko-imperialistični fronti v satelitskem prostoru

in na ideološki fronti komunističnega nauka. Ta proces, ki ga je sprožil Tito, pa še ni zaključen. Ta se bo — tako meni pisatelj — s svojimi eksplozivnimi učinki nadaljeval po vsem območju moskovske oblastnosti. Pojavile se bodo nove oblike socialistično-komunistične osamosvojitve, ki se bodo močno razlikovale od jugoslovanskega primera. Na kraju pa se bo neizogibno postavilo vprašanje samega obstoja vzhodno-evropskega vplivnega območja.

Pod to perspektivo, pravi pisatelj, je vredno slediti izhodiščem in izsledkom, temeljnim zakonitostim in težnjam jugoslovanske komunističnega razvoja. Pri tem moramo povedati, da je bil Ernst Halperin dolgoletni časnikarski dopisnik

v Beogradu. Kot razumni opazovalec političnih dogodkov temeljito pozna jugoslovanski politični razplet izpredvojnih, medvojnih in povojnih časov. Poleg tega pa je Halperin priznan strokovnjak za celotno problematiko vzhodnoevropskega komunizma.

V svojem sijajno napisanem delu sleduje Halperin najpodrobnejše odtiske spora med titovstvom in stalinovstvom. Pogostokrat v samolastnem, vendar pa prepričljivem zajetju odkriva pisatelj čitatelju delo, ki ga lahko prištevamo med najvažnejše sodobne politične publikacije.

Halperinova raziskovanja segajo do samih splošnih osnov titovstva od predvojnih zarotniških zasnov in partizanskega gibanja pa vse do kolebniške vloge Titove Jugoslavije za časa madžarskega ljudskega upora. Delo analizira spor s Kominformom prav tako kot ideološke spremembe, ki jih je ta spor nujno sprožil že zaradi tekmovalnih komolčenj poklicnih titovskih doktrinarjev. Delo obravnava notranjepolitično in gospodarska vprašanja Titove Jugoslavije, kakor tudi zunanje politične in duhovne probleme.

Halperinova knjiga prikazuje obširno podobo primera Titove Jugoslavije, ki v svojih odločilnih zaključkih temelji na bogatih tolmachenjih sovjetskega razvoja pred in po smrti Stalina.

Halperin je politično in znanstveno dovolj trezen, da se mu meje titovstva ne zabrisajo. V usodi Milovana Djilasa zasluži Halperin najdoslednejšega titovca. »Tito je Stalina premagal, dejanski zmagovalec v borbi med titovstvom in stalinovstvom, tisti, ki mu je zgodovina v celoti dala prav, pa je nekdo drugi. Ta je Milovan Djilas, mož, za katerim ne stoji partijski aparat, mož, ki ga ne vzdržuje na oblasti številna policija in močna armada in ki sedi danes še zapuščen, preklet in izobčen v Titovi ječi.«

Razmišljajočemu čitatelju bodo ti Halperinovi stavki marsikaj povedali.

Titovščina je pod naglim razvojem današnjih dni zastarela. Dobitkarski sloj komunistične prakse je bil prepričan: da se bo zgodovina ob njem ustavila, pa se ni. Človek je in ostane razumno bitje.

takat Salvini najmlajši univerzitetni predavatelj na vseučiliškem orientalnem inštitutu. Na Borovko povabilo je obiskal Ljubljano ter si s svojim ljubeznivim nastopom in iskrenim zanimanjem za slovensko kulturo ustvarjanje pridobil širok krog resničnih prijateljev. Od takrat se je vedno bolj in bolj poglobljal v slovensko kulturno problematiko in pri tem ni zamudil nobene priložnosti, da ne bi seznanjal Italijane s Slovenci. Že leta 1938 pa je izdal v knjižni obliki svoje italijanske prevode iz sodobne slovenske lirike. Knjiga je izšla v skupni založbi ljubljanske Akademike založbe in nepeljškega Višjega orientalnega inštituta.

Tudi dogodki druge svetovne vojne niso zmanjšali njegove ljubezni do Slovencev. Poštrvalno se je zavzemal za največjih političnih mestih za premnoge slovenske kulturne delavce, ki so bili pod italijansko okupacijo preganjeni, zaprti in internirani. O tem pričajo številna zahvalna pisma, ki jih je po vojni prejel zlasti iz vrst mnogih današnjih prominentnih levčarskih kulturnikov. Posebno energično se je zavzemal za tiste, ki mu jih je priporočil pesnik Oton Zupančič. Sam sem imel po vojni priliko citati več takih Zupančičevih lastnorodno pisanih pism. Med njimi sta tudi dve, v katerih prosi in roti Salvinija, naj pomaga pisatelju Jušu Kozaku, ki so ga Italijani zaprli. Salvini je storil vse, kar je bilo v njegovi moči, vendar Kozakove osvoboditve ni mogel doseči. Pač pa je s svojim energičnim zavzemanjem uspel, da mu je precej olajšal trpljenje. Zato pa tudi Salvini do zdaj ne more pozabiti krivice, ki mu jo je Juš Kozak napravil s tem, da mu je v »Leseni žilici« (1. del, str. 375-376) hudobno podtaknil zahrbtno namene pri njegovem nesebičnem zanimanju za Slovence. V edino tolažbo mu je bilo dejstvo, da so redki tisti, ki jemljejo Kozakova natančneje resno...

Po vojni je stalno bolehal, vendar v svoji delavnosti ni popustil. Neumorno je predaval, pisal in prevajal in plod tega je bila med drugim tudi knjiga »Sempreverde e rosmarinok«, antologijo slovenske lirike z obširnim literarno zgodovinskim uvodom ter bibliografskimi in kritičnimi opazkami, ki je izšla leta 1951. Istočasno pa je uspel tudi vrniti v nekatere italijanske šolske čitanke več svojih pesniških prevodov iz slovenščine. Tako se je po njegovi zaslugi italijanska šolska mladina seznanila z imeni nekaterih vidnejših slovenskih pesnikov. Na enak način je seznanjal italijansko kulturno javnost tudi s kulturno dejavnostjo drugih južnoslovanskih narodov, prevajajoč zlasti mnogo iz srbohrvaščine (Lazarevič, Andrić itd.).

Da si ga je že več let razjedal rak, ki ga je od časa do časa priklepal na bolniško posteljo, je bil do zadnjega delaven. Še dan pred smrtjo je narekoval korekturo za drugo izdajo »Sempreverde e rosmarinok«, ki bi morala iziti še letos. Ko liko pa je ostalo še nedokončane drugega dela, bo šele pokazal študij njegove izredno obširne literarne zapuščine.

S profesorjem Luigijsalvinijem lega v grob eden največjih italijanskih prijateljev Slovanov ter najmarljivejši seznanjevalec Italijanov s slovenskimi duhovnimi dobrinami. Posebno težko pa ga bomo pogrešali Slovenci, saj je bil z nami zadnja leta duhovno najbolj povezan.

Slava spominu Luigijsalvinija!
VEKOSLAV BUCAR

Nov strojni velikan

Zahodnonemški podjetji LMC in AEG sta izdelala doslej največji kopalni stroj, ki se giblje na 18 gosenicah. Maksimalna dolžina tega stroja znaša 200 m, visok pa je 60 m. Lahko izkoplje po 8000 kubičnih metrov zemlje na uro. Njegovih 12 čeljusti zagrabi po 3,6 kubičnega metra zemlje, sežejo po 50 m daleč in 20 m globoko. Vodja vozilov in strojniki se stalno sporazumevata po majhni radijski postaji.

POD ČRTO

KREPOSTI IN VRLINE komunizma in rdečih tiranov

XXII.

Pa se vprašuje nekdo, ki se smatra za človeka in Slovence, kaj bi pisala »Demokracija«, če ne bi bilo komunizma. Koliko lepše in plemenitejše bi bilo življenje, če bi ne bilo na svetu takih strahotnih nesreč in gorja, kakršna prinašajo vse diktature in posebno še komunistična. Slovanski preprosti človek s trohupo razuma in plemenitosti v srcu se upravičeno sprašuje, ali so v resnici takí zločini nad človeškim dostojanstvom edine »kreposti in vrline« oboževalcev komunizma? Niti z eno samo besedo si ti ljudje ne upajo oporekati resničnosti in točnosti tega minimalnega izvlečka komunističnega barbarstva, pač pa vse to ravnanje priznavajo in celo obožujejo. Na Zahodu je branilec vse dovoljeno, njihova dolžnost pa je obtožbe ovreči, ne pa jim pritrjevati, kot je to pod smrtno kaznijo zapovedano na sovjetskih in priprežniških sodiščih. Pri nas za pošteno obrambo ni kazni za branilce.

Uganka priznanj

Na čelu vseh najhujših svetovnih zaporov stoji Ljubljanka, mračnaja trdnjava nečloveškega trpljenja v samem osrčju Moskve. Nešteta so poročila o najraznovrstnejših repertoarjih mučnih metod, ki jih tu uporabljajo. V podzemskih kletah so zgrajene celice, v katerih živijo zaporniki v družbi kajtihi

gnezd in podganskih zaleg. O tem obširno poroča nekdanji komunistični general rdeče Španije, Valentino Gonzales, s partizanskim imenom »El Campesino« v svoji knjigi »La Vie et la Mort en URSS«.

Drugi nekdanji stanovci Ljubljanke pripovedujejo o mučenju, ki so jih uporabljali stari Indijci. Priporočilo v kletnih »izolatorijih« porivajo pod nohte gorčice, s smolo prepojene hrastove trske. Vsa poročila soglasno potrjujejo, da v Ljubljanki neusmiljeno pretepaajo žrtve, obenem pa jih pušajo nečloveško stradati. Prav tako se poslužujejo rafiniranih zaslisevalnih metod. Zaporneke zaslisejuje dan in noč. Pri tem jih obsevaajo z močnimi reflektorji. Neprestano jim ponavljajo ista vprašanja. Zapornik sedi na zaboju ali pa stoji pred bleščečo po-barvano steno, na pol nezavesten. Poročila tudi navedajo uporabo raznih drog, ki jih zverinski mučitelji mešajo hrani ali jih z injekcijami uvajajo v zapornikov organizem. Namen teh drog je, da v jetniku zomajo zadnjo odpornost silo in mu zmečajo možgane za priznanje.

Za vsakega človeka velja neka določena meja trpljenja. Ko je ta meja dosežena, volja kapitulira pred slehernim podtikanjem. Le s slepim priznanjem je mogoče doseči konec trpljenja. Ta odpornost duha traja pri nekaterih dalj časa, pri drugih pa je volja hitreje zlomljena. Pri nekaterih jetnikih zlom dosežejo že s samim stradanjem, pri drugih s stradanjem in istočasnim pretepanjem, pri tretjih so potrebne še kače in podgane.

Hans Fritzsche, radijski komentator Hitlerjevega propagandnega ministrstva, je med nürnberskim procesom vojnih zlo-

čincev izpovedal zavezniškemu zaslisevalnemu uradniku — kasneje je to ponovil v svoji knjigi — v podrobnosti, kako je v Ljubljanki leta 1945 podpisal popolnoma lažno priznanje, ne da bi ga pri tem mučili.

Uničenje lastne volje

Fritzsche so postavili tedne dolgo v celico, ki je merila vsega en kvadranten meter, visoka pa je bila za dve nadstropji. Enkrat dnevno so mu dali skodelico umazane juhe, drugega nič. V celici je lahko stal ali pa čepel. Zaslisevali so ga dan in noč. Ni se smel niti odpočiti niti spati. Zmečali so mu telo in duš s stradanjem, brezpečnostjo in z brezkonnim zaslisevanjem in razpravljanjem o zločinu in kazni. Tako se je odvijal unčevalni pohod proti odpornosti delinkventa, ob koncu katerega je izmučen, na pol ponoreli razum vseboval samo še eno samo misel, eno samo željo: konec trpljenja. Zaslisevalci, pazniki, zapiranci, vsi ti so bili inženirji obsežnega planiranja, ki so omejevali duhovni nadzorni ustroj obdolženca tako, da je njegov razum proizvajal samo še to, kar so duhovni inženirji želeli iz njega iztisniti: priznanje.

Leta 1935 je sovjetska vlada izdala zakon, ki je bil dotlej civiliziranemu svetu popolnoma nepoznan. Otroci obsojenec, stari nad dvajset let, morajo v posebnih primerih prestati isto kazen kot njihovi obsojeni roditelji. Pri tem je obsojena tudi smrtna kazen. Ta zakon je postal temelj boljševiškega stroja priznavanja. Grožnja, da bodo tudi otroke pozapirli in celo pobili je med sodnimi

razpravami omečala tudi najbolj trdo skuhanega komunističnega zgrajenca.

Ta pekleni azijski zakon je v polnem žel pričakovane uspehe. Ko se je pri zaslisevanju stari revolucionar in zaslužni komandant »Rdeče vojske«, Pavel Ivanov, upiral pred šefom sovjetske tajne policije GPU, Ježovim, da bi priznal neizvršene zločine, mu je Ježov zabrusil v obraz: »Tudi tvoja dva obroka smo zaprli.« Ko se je Ivanov vrgel na mizo šefa policije in pričel obupano jokati, je Ježov zaslisevanje obrnil: »Morda pa ju še niso odvedli. Ti imaš doma telefon.« Ježov je zavrel telefonske številke in držal slušalko tako, da je Ivanov lahko prisluškoval razgovoru. Oglasila se je taška. Ježov je dejal v slušalko: »Pavel Ivanov bi rad vedel, kako je z deco.« Stanka je odgovorila, da je starejši na deželi drugi, petnajstletni, pa še spi. Ježov je pokril govorilno školjko z roko, pogledal Ivanova in mu dejal: »Ali naj ga malo zmečajo v klet?« — »Pes ne smamiti!«, je zahrpel Ivanov. Ježov se je nasmešnil: »Sin je še doma, spi, ali bi mu želel kaj sporočiti?« Tedaj se je Pavel Ivanov bridko razjokal: »Da moj stari zimski plašč naj zanj predelajo...« Nato je zamahnil z roko. Ježov je odložil slušalko. Pavel Ivanov je podpisal priznanje.

Skrbite vsaj za ženo in otroka

Pri mnogih zaključnih govorih moskovskih procesov lahko najdemo potrditve učinkovitosti azijskega zakona. Tu je n. pr. zaključna beseda Leninovega prijatelja Kamenjeva. Tu je svoj go-

vor zaključil in se usedel. Pa se je še enkrat dvignil in dejal: »Rad bi izgovoril še nekaj besed svojima otrokoma. Prvi sin služi v vojski kot pilot, drugi sin je pionir. Verjetno stojim z eno nogo že v grobu, pa bi jima rad tole povedal: Ne glede na obsodbo, ki se ni izrečena in ki jo že vnaprej smatram za pravično, vama naročam: Ne glejta v preteklost! Pojdita naprej! Sledita Stalinu in sovjetskemu ljudstvu! Po teh besedah se je Kamenjev ponovno usedel, si zakril obraz z rokama in se razjokal.

Slehermi Slovan, ki pozna lastno dušo in ki je lahko tudi najbolj zagizen komunist, ne more zatajiti prirojene čustvenosti. Zato je bil pekleniški zakon, izum Stalinoevega azijskega, preračunan prav na to slovensko »šibkost«. Obdolženci so se zavedali, da so izgubljeni. Poznali so barbarsko maščevanje Stalina in njegove satanske strahovlade. Zavedali so se kolektivnih učinkov, ki jih bo njihova obsodba raztegnila na vse družinske člane in prijatelje. V največ primerih so vedeli, da svoje glave ne morejo več rešiti. Pa četudi bi šli rešiti glavo, bodo morali za dvajset let na prisilno delo. Ostaja pa vprašanje družine. Samo tiste obdolžence so zbrali na procesih, o katerih so vedeli, da bodo neizvršene zločine tudi javno priznali. Kdor na tako priznanje ni bil pripravljen, so ga likvidirali brez procesa. Zato je bila za vse Stalinoeve žrtve samo dvojna izbira: ali poginev na skrivnosten način, ker nočeš nicesar priznati, ali pa boš na smrt obsojen na javnem procesu, da bi tako rešil ženo in otroke.

(Se nadaljuje)

Razorožitev in ravnotežje

Pohlep po moči in oblasti, po nadoblasti, po premoči nad drugimi državami in narodi leži v samih človeških naravi. Je to upravičena in celo potrebna politična aktivnost sicernega naroda. Eno izmed političnih sredstev je vojna. Tako je bilo v preteklosti in na brž ne bo drugače tudi v bodočnosti. Prav zato živimo že od zaključka druge svetovne vojne dalje v stalnih skrbih pred tretjo, še večjo vojno med Vzhodom in Zahodom.

Na obeh straneh se pridno oborožujejo, posebno z atomskim orožjem. Obe strani sta prepričani, da se na ta način najučinkoviteje branita pred napadom nasprotni strani. Zahod je nezaupljiv nasprotni Sovjetom, Vzhod ne zaupa Američanom. Upravičeno ali ne, in katere stran z večjo upravičenostjo, ne bomo na tem mestu razpravljali.

Odkar se je osemnajst nemških fizikov izreklo, da ne bodo sodelovali pri razvoju in uporabi atomskega orožja, je propaganda proti atomskemu poskusu zajela kričave oblike posebno med sovjetskimi podložniki na Zahodu. Sovjeti so svoje atomske poskuse zaključili. Njihova politična propaganda, ki so jo bogati izbirali deleži tudi tržaški zidovi, koleba od najostrejših groženj zahodnim deželam in razlaševanjem pripravljenoosti za razorožitev. V teh z demagoškimi gesli zabljenimi proglasi pa očitno brstijo predlogi, ki jih Zahod ne more sprejeti. Pri tem Sovjeti ne pozabljajo na boljševo rešitvi, ki poskušajo prikazati zadevo tako, kakor da se Zahod noče z njimi pogajati. V resnici so politični in vojaški voditelji na Zahodu zelo skeptični, pa čeprav vodijo njihove delegacije v Londonu posvetovanja o razorožitvi in bodo tam verjetno tudi predložili svoj načrt o delni razorožitvi, zlasti pa o omejevanju atomskih poskusov in atomskega orožja.

Praktično pa ne smemo mnogo računati na omejevanje oboroževanja. Taki mednarodni sporazumi se vlečejo z neskončnimi konferencami v nedogled. Pa tudi, če bi sklenili prepoved uporabe atomskega orožja, je taka prepoved zelo dvomljive vrednosti. Ni si mogoče namreč misliti, da bi se do skrajnosti omočen narod v odločilnem trenutku odrekel uporabi atomskega orožja.

Tako v Moskvi, kot v Washingtonu so že večkrat izjavili, da bodo v službo izbruhov vojne takoj uporabili tudi atomska orožja. Najprej pa poskušajo orjaka drug drugega opozoriti, oplašiti. Take grožnje lahko ob velikih napetostih — kot je bil to slučaj v suškem sporu — hladne vojne ne spreminjajo v vročo. V tem smislu lahko tako Američani kot Sovjeti svojo atomsko oboroževanje opravičujejo — in se verjetno tudi zato ne bodo odpovedali teh bojnih sredstev. Zato tudi ni verjetno, da bi mogli učinkovito preprečiti tretjo svet. vojno s papirnato razorožitvijo.

Po drugi svetovni vojni nastala ločitev obeh svetovnih orjakov v dve skupini je ustvarila povsem jasen svetovni položaj. V tem novem svetovnem položaju med tekmovalcema konkurentoma so se poje-

vile politične napetosti, ki se bodo verjetno še nadalje izvijale v hladni vojni. To se dogaja enkrat iz notranjopolitičnih nagibov, pa ne s ciljem vojnih pohodov.

Oba današnja nasprotnika stojita pred ogromnimi nepreglednimi ozemlji, ki bi jih bilo treba zavzeti in zasedati. Oba torej razpolagata z orjaškimi rezervami vojakov in delavcev, z vojno industrijo in imata pri rokah vse, kar je potrebno za proizvodnjo in uporabo borbenih sredstev; tudi za prehrano armad in prebivalstva. Oba nasprotnika sta oborožena z najmodernejšim orožjem, zlasti z atomskim, in stalno večata vojno pripravljenosti.

Tako je vzpostavljeno ravnotežje in s tem odstranjena možnost izbruha tretje svetovne vojne, ohranitev miru med Zahodom in Vzhodom temelji prav na tem ravnotežju sil; to stanje pa nujno zapoveduje nadaljevanje z oboroževalno tekmo.

Sovjeti se pri načrtovanjih svetovne revolucije trudijo, da bi nasprotno stran obromeli in s tem prekuonili ravnotežje. Ta taktika pa po številnih izkušnjah iz preteklosti več ne učinkuje.

Z dolinske občinske seje

Na predsednični redni seji je bilo razpravljano in izglasovano trih resolucij. Prva resolucija se nanaša na ustanovitve avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine v smislu člena 116 ustave, katere glavno mesto naj bi bil Trst. V tej avtonomni deželi, pravi nadalje resolucija,

Umrl je prof. dr. Boris Furlan

Usoda tržaškega razumnika o službi komunizma, ki ga je o zahoalo ugonobil

Dne 10. junija 1957 je umrl v Radovljici dr. Boris Furlan, bivši odvetnik v Trstu in univerzitetni profesor v Ljubljani.

Pokojnik je bil rojen v Trstu pred 63 leti. Njegov oče je bil državni pravnik za časa Avstrije in Furlanova družina je uživala med tržaškimi Slovenci poseben ugled. Kakor starejši brat, ki je bil po prvi svetovni vojni profesor v Beolu v, Sviči in dolgoletni gospodarski urednik »Baseler Nachrichten«, tako se je tudi pokojnik Boris posvetil pravnim naukom. Odvetniško prakso je delal pri dr. Abramcu in pri dr. Wilfanu v Trstu in je končno prevzel tudi Wilfanovo pisarno, ko se je ta izselil iz Trsta. Dr. Boris Furlan je bil več let urednik »Pravnega vestnika«, ki ga je po prvi svetovni vojni izdal tržaško društvo »Pravnik«. Ze v Trstu se je pripravil za profesuro na univerzi in po svoji izselitvi v Jugoslavijo je postal docent na pravni fakulteti ljubljanske univerze.

Dr. Boris Furlan je bil kot vsi, ki so izšli iz življenja in kroga tržaških Slo-

naj bi imele posamezne občine in ostale javne ustanove najširšo samoupravo. Tržaško ozemlje pa naj bi imelo še posebno zakonodajno, upravno in finančno avtonomijo z ozirom na različne gospodarske sestave. Resolucija omenja tudi pravice Slovencev, ki bi jih moral vsebovati posebni statut in ki bi se moral še posebno ozirati na londonski sporazum iz leta 1954.

V drugi resoluciji se občinski svet zavzema za prekinitev nuklearnih poskusov in se pri tem sklicuje predvsem na izjave raznih nemških, angleških, ruskih in ameriških znanstvenikov, ker taki poskusi pretirajo človeštvu hude posledice.

Tretja resolucija oziroma pismo, ki je naslovljeno vladnemu generalnemu komisarju dr. Palamaru, se nanaša na knjižniška vprašanja. Pismo omenja škodo, ki jo je prizadela slana v preteklem mesecu, in predlaga, naj bi podprli kmete, ki so izgubili skoko vs pridelale, s tem, da bi vsaj za dobo šestih mesecev jih zapolnili pri tujakšnji Solad. V zvezi s tem je bila imenovana posebna komisija, ki se bo bavila s tem vprašanjem.

Nadalje je občinski svet odobril razpis notranjega natečaja za dve uradniški mesti in štiri pomožna uradniška mesta.

Nadalje so izvolili dva člana komisije za sestavo seznama ljudskih porotnikov ter tri člane preglednega računa iz leta 1956. Svet je tudi sprejel cenik za pokopališče ter odobril pravilnik za upravo javnega kopališča v Boljuncu ter pravilnik za uporabo športnega igrišča tudi v Boljuncu.

venec pred in po prvi svetovni vojni, zaveden Slovenec in demokrat, ki je ljubil svoj rod in svobodo in ki je videl v pravi demokraciji napredek človeštva in pot v boljšo bodočnost.

Tak je bil pokojnik dr. Boris Furlan do izbruhov druge svetovne vojne. Tedaj pa so vojne vihere in revolucionarne ponorelosti marsikateremu Slovincu izbile kompas iz rok.

Meseca marca 1941 je dr. Boris Furlan odšel z družino, razen enega sina v Carigrad in od tu dalje v Palestino in Južno Afriko; nato pa v Združene države. Tam je vneto seznanjal ameriške Slovence z razmerami v domovini in jih vzbujal za borbo proti okupatorju. Leta 1943 je stopil v vlado Slobodana Jovanovića in odšel v London. Ze čez nekaj dni pa je izstopil iz vlade in vse svoje sile postavil v službo Titu in njegovi komunistični oblasti. Ustanovil in predsedoval je v Londonu »Narodno-osvobodilnemu odboru« in stalno po londonskem radiu propagiral človeštvo.

Z letalom je končno pristal na Dolenjskem in aktivno sodeloval s titovskimi propagandisti.

Dr. Boris Furlan je bil profesor in ne politik. Kritiziral in obsojal je krivice. Zato je v letih 1945-47 kaj hitro zašel v spor z novimi oblastniki. Ti seveda z njim niso postopali tako, kot so postopale predvojnne jugoslovanske oblasti z njegovim najboljšim prijateljem dr. Jožetom Wilfanom ml., ki ga je dr. Boris Furlan večkrat reševal iz policijskih krempljev.

Tista oblast, ki ji je dr. Boris Furlan opravičil nešteto nezastuženih uslug, in tisti ljudje, ki jim je storil toliko dobrot, so ga zaprli. Uprizorili so napitih proces po kremenjskih vzorih, ki jih »Demokracija« že vse tekoče leto rešuje pozebe pod naslovom: »Kreposti in vrline komunizma in rdečih tiranov«. Prav ta proces in še mnogi temu podobni so dokazali, da se jugoslovanski komunizem bistveno ne razlikuje od stalinovskih nauk.

Vplivne osebe so jugoslovanski komunisti v tistih časih likvidirali v splošnem kar nasiljivo. Po stalinovskih naukih pa se je izkazalo za nujno potrebno iztrebiti iz srca širokih ljudskih množic prav tiste postrtovalne domoljube, ki so bili po svoji srčni kulturi in postenosti v napotje komunističnim nasilnikom. Zato so pričeli uprizorjati množične procese s cirkuškim pompom, z radijskimi prenosi in najširšo publicistiko. Ponevjlali so sodne tragikomedije po vzorcih Moskve, Prage, Budimpešte, Sofije, Varšave, Bukareste... Režija pa je tudi v Sloveniji — skrajno žepala. Kdor se zanimal za najsmotnejšo zgodovino komunističnega pravnega komedijanstva, naj prebrata »dokumente« iz ljubljanskega »Slovenskega poročevalca« od konca julija do polovice avgusta 1947. Z istim ali vsaj podobnim gradivom pa mu postrežejo izdani »Primorskega dnevnika« iz istih časov.

Brez najmanjšega stvarnega dokaza le na podlagi izmišljenih in falzificiranih »dokazov« so obsodili na smrt ing. Crotimira Negodeta, na dvajset let prišilnega dela dr. Borisa Furlana, Pavlo Hočvarjevo in še številne druge obtožence, med njimi L. Širca in bivšega ministra Francu Snoja. Po vzorih ponorelega Stalina sta si tudi Boris Kidrič in Aleš Baebler izmislila, da so ju obtoženci nameravali umoriti...

Po obsodbi so dr. Borisa Furlana odpetjali na prišilno delo v kamnolome v Tezmem pri Mariboru. Tu je preživel štiri leta in si nakopal težko tuberkulozo. Končno so ga konfinirali v Ljubljano. Kasneje pa se je preselil v Radovljico. »Ljudstvo« pa mu tudi tu ni privošilo miru. Nekega večera ga je tolpa plačana-

Zaključek šolskega leta

Tudi letos, kot vsako leto, so nas zaključne slovenske šolske prireditve in razstave prijetno presenetile bodisi z raznimi nastopi, petjem in recitacijami ali celo z zelo posređenimi in srčkanimi igrami.

Reči moramo odkritosrčno, da se naše zavedno učitelstvo res potrudilo in se v polni meri zaveda pomena, ki ga ima pri vzgoji naše mladine — up in nada, našega malega, a žilavega in živahnega naroda ob sinjem Jadranu.

Skopo odmerjen prostor v našem tedniku nam ne dopušta, da bi podrobno ocenili vsako prireditev in pohvalili vse lepe razstave. Povsod, kjer smo imeli priliko prisostvovati prireditvam, smo opazili našo mladež veselo, zdravo in polno življenja. Tako od Stivana, Devina, Medjevasi, preko Nabrežine, Sestjana, Mavlinji, Slivnega, Sv. Križa, Proseka, Kontovela, Opčin, Zgornje in Sp. okolice, mesta samega, Tržaškega Brega, Boršta, Doline itd., vse je vršila pretekli dnevi prava tekma med šolami, katere razstava bi bila lepša, čigava prireditev bo bolj uspešna.

Kdor je bil preteklo nedeljo v Dolini in Borštu, se je lahko prepričal, kaj vse lahko stori za našo učečo se mladino spo-

Visoko odlikovanje zaslužnega šolnika

Upokojenemu šolskemu nadzorniku tržaškega Šolskega skrbništva, g. Hinku Mediču, znanemu slovenskemu šolniku, je Prosvetno ministrstvo podelilo te dni uradni častni naslov »centralnega inšpektorja pri imenovanem ministrstvu v Rimu«. — Čestitamo!

cev v sami pižami potegnili iz postelje, ga naložila na samokolnico, ga pljuvala in zasramovala. Na pol mrtvega so ga odpeljali v bolnišnico. Njegov prijatelj dr. Jože Wilfan ml. ni niti z mezinem pomignil v njegovo korist. Komunistična hvaležnost!

Sedaj je trpljenje človeka, ki je verjetno v dobri veri dolga leta služil komunizmu, zaključeno. Naj bi to trpljenje služilo v svarilo in opomin vsaj njegovim stanovskim prijateljem, če že drugim ne more. Dr. Boris Furlan je našel svoj mir.

Šolska prireditve v Domju

Tudi v predmestju smo imeli ob koncu šolskega leta prav lepo doživetje. Šolsko razstavo in šolsko igrico, deklaracijami in petjem mam je naša osnovnošolska mladež pokazala, kaj ve, zna in zmore. Iz deskih in dekliških ročnih del in risb vidi posetnik, koliko resnega truda in ljubezni je vsaka izmed teh nadebudnih glav vložila v vsej pripravi, da se izkaže njeno znanje tudi pred javnostjo.

Enako pohvalno priznanje so učenci in učenke želi s pridobito šolske igre in izvedbo vseh točk recitacije ter petja. S ponosom gledamo na take uspehe, kar je prva zasluga postrtovalnih šolnikov.

Sprejem v Dijaški dom

Podporno društvo »Dijaška Matica« v Trstu razpisuje vlaganje prošnje za šolsko leto 1957-58.

1) Prošnje se vlagajo na posebnih tiskovinah, ki jih prosilci dobijo pri predsednici Dijaške Matice v ul. Roma 15-41 (pri SPZ) ali pri upravi Dijaškega doma v ulici Buonarroti 31.

2) Prosilci lahko prošnjo: a) za sprejem v Dijaški dom za rednega ali zunanega gojenca, b) za znanje vzdrževalnine v Dijaškem domu, c) za izposodo šolskih knjig iz knjižnega sklada, d) za podporo v drugih oblikah.

3) Prošnje za podpore v smislu 2. točke tega razpisa sprejemata do 30. julija t. l. predsednica Dijaške Matice ali pa uprava Dijaškega doma. Odbor Dijaške Matice se ne obvezuje, da bo proučil prošnje, ki bi bile oddane po zgornj navedenem roku.

4) Vsa potrebna pojasnila in navodila, prejemajo prosilci pri zgornj navedenih naslovih.

Zidarske stavke

Pretekle dni so stavkali nekateri zidarji in delavci zidarske stroke, ki so, hvala Bogu, zaposleni. Ko sem pretekli ponedeljek kramljal s svojimi sovrstniki v okoliški gostilni, so mi številni zatrjevali, češ, kako je prav in kako utemeljena je stavka. Dobro — sem dejal — ako gre res za skupni blagor našega stanu in se ne škoduje s tem drugim, še številnejšim brezposelnim, je že prav.

V tokrat sem se potrudil in sem se seznanil prav pri mojstru, ki je bil enako silno vnet za stavko, če bi mi našel kako delo. Toda zadel sem ne glava ušesa. Ze tablica pred podjetjem me je opominjala: »Non si assumo operari«. Ali ne bi bilo pravičnejše, da bi stavkali zato, da se zaposlijo tudi brezposelni? Nezaposlen zidar

+ Marij Frankovič

Po kratki, a mučni boezni je v sredi zjutraj preminul naš prijatelj g. Marij Frankovič. Bil je vedno zaveden Slovenec in demokrat, ki se je takoj v začetku kot član pridružil našemu demokratskemu gibanju.

Težko prizadeti družini naše iskreno sožalje.

sobna in postrtovalna učiteljica in narodno vdan učitelj. V Dolini je bil v župnijskem kinu res »Naš praznika«, praznik našega vedrega naraščaja, lepo petje in krasna enodejanka.

Zelo lepe prireditve so imele tudi mestne šole, prav posebej moramo omeniti šolo pri Domju in v Nabrežini. Mladi Križani so se, kot vedno, tudi letos izkazali. Zgonik, Salež, Sempolaj, Majhinje, Gabrovec in Ricmanje so se letos prav izvrstno postavili z zelo izbranimi prireditvami, ki so bile res pravo slavlje za čelo vas.

Slovenci, kar nas je idealnih in narodno zavednih, z velikim upanjem in veseljem beležimo uspehe naše slovenske šole in želimo, da bi v sleherni slovensko družino pridrila zavest, ponosna zavest, da slovenski otrok spada samo v slovensko šolo, spominjajoč se slovenskega izreka: tuje spoštuj, ali s svojimi se diči!

Šolske prireditve v Nabrežini

Ob zaključku šolskega leta smo tudi pri nas imeli razstave in prireditve, pri katerih so nam naši otroci pokazali napredek in delo v preteklem šolskem letu.

Najprej nas je osnovna šola povabila na ogled običajne razstave. Ta razstava je bila res pravi izraz celoletnega šolskega delovanja. Dečki, kakor deklice so nam razstavili svoje izdelke, pri katerih smo opazili tudi letos vidno napredovanje. Tudi iz šolskih zvezkov je bilo razvidno, da se naše učitelstvo res potrudilo, da je šolski pouk vedno na višini.

Tudi otroški vrtec je na nedeljski razstavi pokazal svoj napredek, kar gre posebi zahvala gdni vrtnarici, kateri so vsi starši hvaležni za trud, ki ga ima z našimi najmlajšimi. V nedeljo popoldne so tudi naši otroci v vrtcu s svojo prireditvijo zaključili svoje šolsko leto.

Glavno šolsko prireditev pa nam je pripravila mladina iz osnovne šole, ki je v kinodvorani uprizorila mladinsko igro v osmih slikah »Snegljčica«. Ta igra je še precej težka ter zahteva mnogo truda in težkih priprav. Moramo pa reči, da so vsi otroci odlično podali svoje vloge. Kraljica (Jasna Logar) je svojo energično in težko vlogo prav dobro podala, isto tudi Snegljčica (Marinka Terdon), ki se je v svojo vlogo prav dobro vživela. Tudi vsi ostali, od dvornega spremstva do Frice-Fraceta, so se moistrosko odrezali. Seveda je glavna zasluga našega učitelstva, a posebno še gdne Slavice Tence, ki se je res veliko trudila, da je bil uspeh igre najboljši. Med igro je učenka Marinka Terdon izrekla zahvalo vseh učencev osnovne šole g. ravnatelju Fr. Šenku ter mu poklonila šopek cvetlic.

Da starši cenijo take prireditve, je bilo razvidno tudi iz tega, da je bila dvorana (do sedaj še ne skedenj) nabito polna ter celo premažna, saj so sedeži celozmanjkali. S to lepo prireditvijo je bilo zaključeno nadaljnje delovanje naše kinodvorane.

Učenost v velikem Repnu

V naši vasi in po vsej bližnji okolici je mraz povzročil silno škodo. Vinska letina ni uničena samo letos, ampak bomo njene posledice občutili tudi še naslednje leto. Seveda se ljudje tudi pri nas sprašujejo o vzrokih udarov mraza sredi meseca maja. Nekateri vaški učenjaki so uganili, da so temu krive atomske bombe, pa ne tiste, ki so jih razstrelili Sovjeti, pač pa ameriške in angleške. Te učenosti se seveda niso rodile v rdečih glavah naših komunistov, pač pa v uredništvih »Delca«, »Pr. dne« in »Nov. lista«.

Pri vseh teh učenostih pa je čudno, da je pred sto leti naše prednike zadel prav taka nesreča. Morda pa so že takrat pokale atomske bombe...

Pred časom so Kras obiskali izvedenci iz Trsta. Dobili smo tudi nekaj galice in umetnih gnojil po znanih ceni, vendar je vse to le kaplja v morje. Oblasti bi se morale resno pobrigrati, da bi oskudovencem učinkovito priskočile na pomoč.

Obvestilo kmetovalcem dolinske občine

Dolinska občina opozarja kmetovalce, ki so bili pričaletni vsaj za 35 odstotkov pridelka zaradi mraza v preteklem mesecu, da so na županstvu na razpolago obrezci s prošnjo za znižanje davkov na zemljiško posest.

Te obrazce je samo izpolniti in nato vrniti županstvu do 16. t. m., ki jih bo potem odpremlilo davčni upravi.

PODPIRAJTE SDD

DAROV! Gospa Olga Vavovec - Panjek daruje SDD v Trstu L. 20.000. — Prav prišrna hvala!

Odgovorni urednik:

Prof. Dr. ANTON DABINOVIC
Tiskarna Adria, d. d., v Trstu

ZOBOZDRAVNIK

Dr. STANISLAV PAULICA
sprejema
v svojem ambulateriju
v ulici Rittmeyer 13. tel. 31-813
dnevno od 9-13 in od 17-19 ure

ZDRAVNIK

Dr. FRANJO DELAK
v Stradi di Fiume 20-III
sprejema od 15. do 17. ure
Tel. št. 54-797

TRŽAŠKI PREPIHI

Po Hitlerjevih sledovih

Komunistični tisk na Tržaškem se kar topi od samega navdušenja nad diktatorskim vajenčkom v Nilski dolini. Prav nič čudnega, saj so naši komunistični aktivisti obeh izpovedanj tako blizu hitlerjanski in mussolinjski dediščini. Tudi Naser, njihov ljubljeneček, je bil že v svoji zeleni mladosti velik in navdušen oboževalec »mojstra« Adolfa.

Pomlad 1941. Nemške oklepne divizije generala Rommela so se prvič približevale zahodni egiptovski meji. Egipt je najvažnejše obrambno ozemlje britanskih srednjevzhodnih vojaških sil. Iz Sudana, iz Kenije, iz Britanske Somalije se zgrinjajo britanske čete v Abesinijo.

Politična napetost je dosegla skrajno končico. V Kairu in po drugih egiptovskih garnizijah čaka o revolucionarni zarotniki na svojo uro. Ze od leta 1938 dalje deluje v egiptovskem podzemju revolucionarno gibanje, ki mu pripada tudi današnji egiptovski diktator Naser. Sovražnik teh zarotnikov je Anglija. Sovražnik pa so tudi nasledniki Memelikov, današnji beji in pte.

Ob tej uri — tako poroča v svojem tajnem dnevniku egiptovski polkovnik Anvar el Sadat, ki je spisal o tem obširnno knjižo in je letos spomladaj izšla v Kairu — so zarotniki poiskali zvezo z Rommelom.

»Z nemškim glavnim stanom v Libiji smo stopili v stik, kajti sanio z njegovim popolnim soglasjem smo bili pripravljene udariti. Nekega dne se je pojavil agent nacistične armade pri generalu El Masriju in mu izročil pisanje nacističnega glavnega stana. V pismu so Nemci izražali visoko priznanje generalovemu patriotizmu in mu sporočili, da so pripravljene uresničiti vse načrte egiptovskih patriotov.«

»Raziskovali smo možnosti, kako bi bilo mogoče uresničiti nemške predloge. Mislili smo predvsem na pobeg k Nemcem po zračni poti. Nemci so bili s tem zadovoljni in so nas naprosili, naj bi jim označili kako zapuščeno pušavsko letališče, kjer bi njihovo letalo lahko pristalo. Na specialki smo ugotovili, da bi bilo najprimernejše letališče El Kataba. Nemci pa s tem letališčem niso bili zadovoljni, pač pa so nam označili neko drugo pristajališče pri Djebel Rozza na ozki cesti. Vse te besede je napisal v svo-

ji knjiži polkovnik Anvar el Sadat, ki nadaljuje:

»Nemci so imeli prav, ta prostor je bil vsekakor uporabnejši. Tla so bila ravna in tudi trša. Ta izbira nam je tudi dokazala, da so bili Nemci izvrstno poučeni o razmerah v pušavskem svetu, ki čemer so mnogo prispevali njihovi »pazovalci«, ki so se kot turisti sprehajali po pušavi že pred izbruhom vojne. Nemci so nam tudi sporočili, kateri dan to letalo pristalo in s kakšnimi znaki naj pilota obvestimo, da je vse v redu. Usoda pa izvršitev načrta ni dovolila. Na poti na letališče se nam je vozilo pokvarilo in okvare nismo mogli popraviti. Nemško letalo je bilo opremljeno z znaki RAF (Royal Air Force) in je priletovalo natančno ob dogovorjenem času, moralo pa je spet odleteti, ker egiptovske generali v spremstvu zarotnikov ni bilo na mestu...«

Dnevnik polkovnika Anvar el Sadata vsebuje še mnoge druge podrobnosti, ki dokazujejo, da so bili Naserjevi zarotniki dejanski Hitlerjevi vazalni. Ali je potem še čudno, da diktatorskega vajenčka tako poveljujejo »Pr. dne« in »Delca«?

»Glina vkup štrihla« smo že večkrat zapisali.

Kdor zaničuje se sam...

Po naših škedenjskih govorih se množijo direktive, ki naj bi zabrisale Fickovo istovetnost. Ta se je namreč kot klop podkožila na določeni glavi. Ti napori ljudskega premoženja pa so res odveč, saj končno ni prav nič važno, kdo izmed tržaških zaslužkarjev aktivistov še zagovarja izgubljeno pravdo. Do sedaj so še vsi branili pometalet puške v koruzo. Iz prazne puške se pač ne da streljati. Na demokratskih tleh so namreč vse diktatorske puške — bezgovke. Na diktatorski zemlji pa se res tudi bezgovke spreminjajo v atomske, po tisti fickovski: ZA LUCTVO vešala in ječe, OD LUCTVA zadnjo kaplo krvi.

Zdi pa se, da je tista ogledana kost iz dialektičnih zaloz tržaškega »Delca«, adase Človek začne komaj pri Dohtarju, a vse kar je manj, ni nič... le potolažila škedenjsko ostarlejšo radovednost in s tem prihranila ljudskemu premoženju nekaj litrov napitnine. Saj kdor zaničuje se sam, za tarčo je titovski peti!